

СЪЮЗ НА СЪДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ
Член на Международната асоциация на съдиите
www.judgesbg.org
office@judgesbg.org

ДО

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

На Ваш № 223 - КД/09.10.2018 г.

СТАНОВИЩЕ

на Съюза на съдиите в България по искане за обявяване на противоконституционност на разпоредби от Закона за изменение и допълнение на АПК, обнародван с ДВ, бр. 77 от 18.09.2018 г.

Уважаеми конституционни съдии,

С определения на Конституционния съд („КС“) от 09.10.2018 г. к.д. №14/2018 г. и к.д. №13/2018 г. са присъединени към к.д. №12/2018 г. за съвместно разглеждане и решаване. Посочените дела са образувани по искане на Президента на Република България, група народни представители и Омбудсмана на Република България за установяване на противоконституционност на определени разпоредби от Закона за изменение и допълнение на Административнопроцесуалния кодекс, обнародван в Държавен вестник бр. 77 от 18.09.2018 г. („ЗИД АПК“), както и за произнасяне за съответствие с общопризнатите норми на международното право и с международни договори, по които България е страна. Във връзка с покана за представяне на становище по горепосочените дела, моля да вземете предвид следното:

Чл. 217, ал. 2 и 3 (изменени с §55 от ЗИД на АПК) и §149, ал. 2, изр. 2 в частта „в закрито заседание“ от ЗИД на АПК противоречат на чл. 4, ал. 1 и чл. 212, ал. 3 от Конституцията. Един от централните компоненти на принципа на правовата държава, така както е закрепен и в Конституцията на Република България („Конституцията“ или „КРБ“), е публичното разглеждане на делата. Публичността играе двойка функция по

отношение на публичния ред – от една страна тя предоставя възможност за обществен контрол върху работата на съда и от друга играе възпираща и превенционна роля върху самото общество. Конституцията отдава на съда и на законодателя възможност да преценява кога този принцип на публичност би могъл да бъде ограничаван, но в определени граници и само и единствено когато става въпрос за държавна или друга тайна или когато нормите на морала и нравствеността го налагат. Тоест в изключителни случаи. Извън тези случаи ограничаването на публичността е произволно и непропорционално. Подмяната на този конституционен принцип с неговото отрицание в един процесуален закон демонстрира едно фундаментално неразбиране на конституционните принципи и взаимовръзките, залегнали зад тях. Това, което е засвидетелствано от законодателя, чрез тези промени в административно процесуалния кодекс е, че той оценява като по-висша ценност бързината на съдебния процес за сметка на публичността и справедливия съдебен процес. Този подход е погрешен и неиздържан от пропорционална гледна точка.

Чл. 227а, ал.1, ал. 3 и ал. 4 от АПК (създадени с §57 от ЗИД на АПК), чл. 161, ал. 4 от данъчно-осигурителния процесуален кодекс (създадена с §79, т.4, буква „б“), чл. 99, ал. 12 от Закона за опазване на околната среда (създадена с §111 от ЗИД на АПК), чл. 235а, изр. 1 (създаден с §61 от ЗИД на АПК), чл. 242а, изр. 1 (създаден с §67 от ЗИД на АПК) противоречат на чл. 4, ал. 1, чл. 121, ал.1, чл. 60, ал. 1 от Конституцията. С тези промени на практика се заличава разликата между граждани, търговски дружества и юридически лица с нестопанска цел по отношение на таксите и целенасочено и необосновано се утежнява положението на юридическите лица с нестопанска цел („ЮЛНЦ“). Според сега действащата уредба ЮЛНЦ дължат такси, равни на таксите, дължими от гражданите, а лицата, заети със стопанска дейност, дължат такса в двоен размер. Нормативната логика зад това разграничение на субектите е последователна – ЮЛНЦ са създадени с идеална цел и не упражняват стопанска дейност, не разпределят печалба, затова, подобно на гражданите, дължат по-ниски съдебни такси. Аргументация за промяната на тази нормативна логика липсва, а и такава по същество не би могла да бъде изведена, тъй като противоречи изцяло на традиционния демократичен правов ред. Недемократичната целенасоченост на тази промяна прозира не само от липсата на аргументация, но и от произволното отношение към принципа за законност, който „струва“ повече, в зависимост от това кой го брани, тъй като промените целят ограничаване на обжалванията от определени субекти, а не обжалване изобщо. По този начин се създават привилегии за едни и се ограничават правото на защита на други. Налице е нарушение на чл. 60 от КРБ, тъй като критериите, по които са разграничени субектите в процеса спрямо таксите, които дължат при обжалване, не са съобразни с доходите и имуществото им. Налице е нервно третиране в § 57 ЗИД АПК, което не е аргументирано и следователно не преследва легитимна цел. Тази промяна накърнява чл. 56 КРБ (правото на защита) и чл. 6, ал. 1 ЕКЗПЧОС¹ (достъп до правосъдие).

Този законодателен подход нарушава правото на благоприятна околна среда, гарантирано от чл. 55 от КРБ, тъй като традиционно този интерес бива защитаван от неправителствените организации с екологична насоченост. В този смисъл, въвеждането на такси, които ще ограничат гражданите и организациите да упражняват правата си, каквато е мотивацията, посочена в проекта – „ограничаване на съдебните обжалвания“ е равносилно на ограничаване на правото на благоприятна околна среда.

¹ Решение от 12 юли 2007 по делото Станков срещу България (по заявление № 68490/01) ЕСПЧ

С този ЗИД на АПК се предвижда въвеждане на пропорционални такси по дела по оценка на въздействието върху околната среда („ОВОС“). Това на практика ще ограничи правото на достъп до правосъдие по екологични дела и противоречи на действащото законодателство. §57 във връзка с §111 от ЗИД АПК противоречи на конституционния принцип на правовата държава, тъй като създава вътрешно противоречие в нормативната уредба и поради това и правна несигурност², тъй като понятието „материален интерес“ е неприложимо към делата по ОВОС. Предмет на делата по ОВОС е въздействието на дадено инвестиционно предложение върху околната среда, а инвестиционните предложения, съгласно нормативните изисквания, приложими към тях, не съдържат изискване за посочване на прогнозна стойност. Така че какво вносителите искат да се разбира под понятието „материален интерес“ за дела по ОВОС остава неясно, тъй като и в мотивите и в проекта липсват указания как ще бъде определян той.

гр. София,
13.02.2019 г.

С уважение:
Калин Калпакчиев
Председател на УС на ССБ

² Решение № 12 от 11.11.2010 г. по к. д. № 15 / 2010 г. на Конституционен съд